

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS–TUESDAY, SPALIO–OCTOBER 9, 2018 • Vol. CIX NR. 121

Kaina 1.50 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 10-08-2018

ŠIAME NUMERYJE:

Valstybinės Partizano
laidotuvės – 3 psl.

Prasmingai įamžintas šeimos
atminimas – 4 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Čikagos Auditorium Theatre – lietuvių ir Lietuvos susitikimas

Didingo istorinio miuziklo dalyviai ir žiūrovai visi nesutilpo į vieną nuotrauką.

Sandros Ščedrinės nuotr.

VIRGINIJA PETRAUSKIENĖ

Šeštadienį, spalio 6-osios vakarą, į Čikagos Auditorium Theatre įvyko Amerikoje gyvenančių lietuvių susitikimas Žygimanto Augusto ir Barboros Radvilaitės meilės istorija, kurią scenos kalba – šokiu ir muzika papasakojo miuziklo „Žygimanto Augusto ir Barboros Radvilaitės legenda“ kūrėjai. Į išskirti-nio masto renginį susirinko gerokai per 3 000 žiūrovų. Iš 3 900 teatre esančių žiūrovams skirtų vietų tą vakarą tuščių kėdžių liko nedaug – tik penktojo aukšto balkone.

Į spektaklį žiūrovai suvažiavo lengvaisiais automobiliais, autobusais, kai kas – didžiuliais trispalvėmis vė-

liavėlėmis papuoštais limuzinais, traukiniais, atskrido net lėktuvais iš kitų valstijų, tokių, kaip California, Utah, New York, Colorado, Atlanta.

Aplink teatro pastatą esančiose automobilių aikštelėse girdėjosi tik lietuvių kalba, likus dar pusvalandžiui iki renginio pradžios prie durų išsirikiavo tautiečių eilės. Tą vakarą Auditorium Theatre vyko kažkas daugiau, nei tik nuostabaus didžiulio masto lietuviško spektaklio žiūrėjimas – tą jautė daugelis šio renginio dalyvių. Vyko ir ypatinga savo dvasia lietuvių ir Lietuvos buvimo kartu šventė. Prestižinėje Čikagos vietoje parodytas lietuviškas miuziklas tarsi sujungė Lietuvą ir spektaklį žiūrėjusius Amerikos lietuvius.

– 11 psl.

Čikagos maratoną sėkmingai įveikė visi 32 lietuviai!

Čikagos maratono dalyviai.

LR gen. konsulo nuotr.

Lietingą praėjusio sekmadienio, spalio 7 d. dieną Čikagos miesto centre baigėsi tradicinis „Bank of America 2018“ maratonas. Jo metu bėgikams teko įveikti tradicinę 26,2 mylių distanciją. Tačiau lietus bėgimo trasoje nesustabdė gausiausios per visą Čikagos maratonų istoriją Lietuvos bėgikų komandos bei entuziastingų jos gerbėjų: visi 32 šiame nelengvame jėgų išbandyme užsiregistravę lietuviai sportininkai sėkmingai pasiekė finišo liniją ir ant krūtinės užsikabino originalius maratono or-

ganizatorių įsteigtus medalius.

Dar vieni – Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos (ŠALFASS) įsteigti medaliai bėgikų krūtinės papuošė Lietuvos generaliniame konsulate vykusio oficialaus sportininkų pagerbimo metu. Šiuos apdovanojimus bėgikams įteikė Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje Mantvydas Bekešius ir naujasis Amerikos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Arvydas Urbonavičius.

– 12 psl.

Kiekviena meilė nori būti amžina ir tai yra jos amžina kančia – Erich Maria Remarque

VITALIUS ZAIKAUSKAS

Spalio 6 d. Vilniaus Antakalnio kapinėse amžinojo poilsio atgulė Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) ginkluotojų pajėgų vadas, LLKS Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos signataras, LLKS Tarybos prezidiumo pirmininko pirmasis pavaduotojas, nuo 1953 m. – aukščiausiasis LLKS ir dėl nepriklausomybės kovojančios Lietuvos pareigūnas, brigados generolas Adolfas Ramanauskas-Vanagas.

Prasidėjus antrajai sovietų okupacijai, 1945 m. balandžio mėn., Adolfas Ramanauskas apsisprendė ginklu kovoti už Lietuvos laisvę. Kartu su kitais septyniais partizanų vadais 1949 m. vasario 16 d. pasirašė Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio deklaraciją. Šiuo dokumentu Lietuvos laisvės kovos sąjūdis paskelbė, kad priiima atsakomybę vadovauti nepriklausomos bei demokratinės Lietuvos valstybės atkūrimui. Seimas įstatymu deklaraciją pripažino Lietuvos valstybės tęstinumui itin reikšmingu teisės aktu. 1956 m. A. Ramanauskas-Vanagas buvo suimtas, 1957 m. lapkričio 29 d. Vilniuje sušaudytas. Jo žmona, partizanė B. Mažeikaitė-Ramanauskienė, okupantų teismo nuteista 8 m. kalėti lageriuose.

Lietuvos Respublikos Seimas 2018 metus yra paskelbęs Adolfo Ramanausko-Vanago metais.

Partizano palaikai šį pavasarį buvo rasti Našlaičių kapinėse Antakalnyje. Palaikų autentiškumas nustatytas atlikus teismo antropologinę analizę, kaukolės ir asmens fotografijų sugretinimus bei DNR tyrimus. Iš Našlaičių kapinių A. Ramanausko palaikai, juos ištyrus, kol buvo pasiruošta valstybinėms laidotuviams, buvo laikomi Vilniaus universiteto Medicinos fakultete.

Paskutinę pagarbą Partizanui atiduoda Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė.

#AšEsuVanagas

Laidotuvių procesija įžengė į Antakalnio kapines Vilniuje.

Penktadienio, spalio 5 d., rytą iš Medicinos fakulteto trispalve uždengta karstą su A. Ramanausko-Vanago palaikais kortežas, lydimas Lietuvos kariuomenės garbės kuopos karių, Čiurlionio gatve, pro Tauro kalną, Gedimino prospektu, pro buvusį KGB pastatą, kuriame legendinis partizanų vadas buvo žiauriai kankinamas, atvyko į senamiesčio, į Vilniaus universiteto didįjį kiemą. Čia karstą pasitiko A. Ramanausko-Vanago dukra Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė, anūkai, kiti artimieji. Prieš įnešant į Šv. Jonų bažnyčią, juos pašventino Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas.

Skambant antruoju Lietuvos himnu vadinamai giesmei „Lietuva brangi“, karstą į bažnyčią palaidėjo prezidentė Dalia Grybauskaitė, kariuomenės vadai, valstybės institucijų atstovai. D. Grybauskaitė, pagerbusi partizanų vadą, sakė, kad tauta laidoja savo didvyrį, kuriam žodžiai „laisvė“ ir „valstybė“ buvo svarbiau už visą pasaulį. Pasak jos, tai geriausias įrodymas, kad ir vienas žmogus gali tapti visos tautos laisvės simboliu. Jo kapavietės atradimas – ypač brangi dovana Lietuvai.

Rusija nenuleido negirdomis

Nedelsė į šias laidotuves atsiliiepti ir Rusija. Šios šalies užsienio reikalų ministerijos atstovė M. Zacharova tą patį rytą Maskvoje tikino, kad prieš okupaciją kovoję „miško broliai“ yra nusikaltėliai, nuo kurių Lietuvoje nukentėjo daugybė žmonių. D. Grybauskaitė iškart pakomentavo, kad neapykanta, kuri iš Kremliaus sklinda tokią mums svarbią dieną, rodo A. Ramanausko-Vanago svarbą: „Esame ypatingame laikotarpyje, savo šimtmečio minėjimo laiką, kai žemė mums atidavė vieną didžiausių paslapčių, mes atradome palaikus žmogaus, kuris tapo didžiausią neapykantą keliančiu žmogumi. Ir tokio dydžio ta neapykanta prieš vieną žmogų, kad ji pasiekia mus ir iki dabar... Ir tai patvirtina, kad mes laidojame savo didvyrį, savo laisvės simbolį“.

Seimo narys, istorikas Arvydas Anušauskas, bene geriausiai žinantis A. Ramanausko-Vanago istoriją, pasakojo, kad dabar mes apie A. Ramanauską-Vanagą žinome ne tik iš istorinių šaltinių ar buvusių slapčiausių KGB archyvų bylų, tačiau ir iš atropologinių-medicininių tyrimų. Šešiasdešimt metų didvyrio palaikai buvo bevardžiam bendrame kape. Netgi ir kapas buvo įslaptintas pagal dar 4-ajame dešimtmetyje paruoštą NKVD metodiką: nedokumentuotas nei kapinių parinkimas, nei mirties bausmės būdas, nei jos įvykdymo laikas. Viskas buvo kruopščiai išbandyta „didžiojo valymo“ metu.

„1957 m. lapkričio 29 d. mirties bausmė įvykdyta. Tą naktį dvi mirties bausmės buvo įvykdytos ir Lukiškių kalėjime. Biblijinis siužetas. Du kriminaliniai ir vienas politinis. Visi trys sušaudyti kaliniai 2018 m. buvo atrasti vienoje duobėje Vilniaus Našlaičių kapinėse. Ekspertai nustatė, kad jis buvo žiauriai sumuštas ir nužudytas šūviu į veidą. Jis išdrįso pažiūrėti savo mirčiai į akis, kol per kelias minutes mirė kankinio mirtimi. Ar ką spėjo pagąlvoti ir kas paskutinį kartą šmestelėjo jo galvoje, mes nesužinosime. Gal paskutinį kartą pamatyta dukra, kurios ateitimi rūpinosi iki pat okupantų teismo dienos, kuriai užrašė knygoje, kad jisai tiki, jog vaikas išliks, užaugs ir gyvens nepriklausomoje Lietuvoje. Kad Lietuva bus laisva...“

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday
and Saturday

except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,

4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.

Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL

and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase – \$340.00 • kartą per savaitę \$240.00

Į Kanadą – metams \$390.00 (USD) • 1/2 metų \$210.00 (USD) • 3 mėn. \$110.00 (USD)

Į Lietuvą paprastu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

Internetinė prenumerata – metams \$99.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Į Kanadą – metams \$150.00 (USD) • 1/2 metų \$120.00 (USD) • 3 mėn. \$75.00 (USD)

Į Lietuvą – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratos kvitų nesiunčiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien nuo 9:00 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija –
skelbimai@draugas.org, administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė –
Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.

Straipsnių autorių nuomonė nebūtinai
sutampa su redakcijos nuomone.

Adolfo Ramanausko-Vanago duktė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė.

A. Ramanausko-Vanago anūkė, pulkininkė leitenantė Inga Jancevičienė: „Mes – sėklos“.

A. Sniečkus gyrėsi

A. Ramanauskas-Vanagas buvo labiausiai ieškomas KGB (NKVD, MGB). Gal netgi nelabai tinkamas žodis „ieškomas“, greičiau – medžiojamas. Okupantui keletą metų sekėsi itin sunkiai – nepavyko per savo agentus jam įbrukti užminuotos spausdinimo mašinėlės, nepavykdavo, ką dažnai NKVD naudodavo, į maistą ar gėrimą įmaišyti migdomųjų ir taip paimiti gyvo. Vanagas spąstų vis išvengdavo.

Į pasipriešinimą jis atėjo dar jaunas vyras, būdamas gal 27-erių. O 33-jų jau tapo Lietuvos ginkluotojų pajėgų vadu. Tačiau atkreiptinas dėmesys – jis į visas savo pareigas buvo ne skiriamas, bet renkamas. Jo autoritetas buvo didžiulis. Tačiau mirties kilpa aplink didvyrį vis traukėsi, žūstant partizanų vadams, rezistencija silpo. Antanas Sniečkus, LKP CK I sekretorius, jau trimitavo, kad pasipriešinimas sunaikintas. Bet šis pareiškimas buvo pernelyg ankstyvas ir optimistiškas. Partizanas, nutrūkus ryšiams su karine vadovybe, nuolat keisdavo gyvenamąją vietą, konspiracija buvo aukščiausio lygio, visa šeima gyveno su padirbtais dokumentais. Skurdo. Gyveno iš pardavinėjamų žmonos Birutės siuvinų.

Paieškoms vadovavo Rainių žudynių organizatorius ir vykdytojas Petras Raslanas, Nahmanas Dušanskis.

Žirkklės

Vis dėlto lemties diena atėjo. 1956 m. spalio 12 d. Kaune abu kartu su žmona buvo sulaikyti.

Sunku klausyti ir skaityti apie KGB-istų žiaurumus, jų sadizmą. Žirkklėmis vadui tuojau pat po sulaikymo buvo išdurta akis... Iš tardymo patalpos išnešamas komoje. Kol atgavo sąmonę, palaikomas KGB ligoninėje ir tiesiog neštuvais atneštas eilinei apklausai į dabartinę Aukų gatvę, Nr. 2. Saugumiečiams žūtbūt reikėjo išsiaiškinti, kur jis slapstėsi paskutinįjį 1956-ųjų pavasarį, išgauti apie dar likusius laisvėje rezistentus, iškvesti, kas perdavinėja žinias užsienio lietuviams.

To pasiekti jiems nepavyko, nors buvo imtasi ir gudrybių. Pavyzdžiui, jam tebegulint ligoninėje, suorganizuotas susitikimas (be abejo, stebint kagėbistams) su žmona. Vadas su žmona daugiau bendravo ne žodžiais, o akimis, ir tai prižiūrėtojus siutino, – pasimatymas buvo jiems visiškai bevaisis, todėl kaipmat nutrauktas.

Partizanų vado jausmais buvo spekuliuojama nuolat. Šantažuojama, meluojama apie tai, kas Adolfui Ramanauskui-Vanagui buvo itin svarbu – šeimos likimas. Žmona Birutė buvo areštuota tą pačią dieną, kaip ir jis pats. Duktė Auksutė su padirbtais dokumentais buvo paslėpta – ji buvo tapusi Valatkaite. Kur gyvena vaikas, jiems vis dėlto pavyko išsiaiškinti. Laimei ji, Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė, gyva ir sveika lig šiol.

Teismas – tik dėl akių

Žmona Birutė taip pat buvo žiauriai kankinama. Po slapto teismo proceso ji buvo nuteista aštuoneriems metams tremties.

A. Ramanausko-Vanago tardymai tęsėsi. Beveik po metus trukusio sadizmo, 1957 m. rugsėjo 24–25 d., Vilniuje posėdžiavęs LTSR Aukščiausiasis Tei-

smas jam skyrė mirties bausmę. Kaip liudija rasti dokumentai, tai buvo tik formalumas, nes viskas buvo nutarta ir suderinta iš anksto. 1957 m. lapkričio 29 d. mirties nuosprendis įvykdytas.

Po daugybės metų paieškų, šį pavasarį archeologai atrado partizanų vado palaidojimo vietą. Buvo užkastas bendrame kape su dviem kriminaliniais nusikaltėliais, giliai išlaptintoje vietoje, palaikai apipilti storu kalkių sluoksniu. Po mokslininkų tyrimų apie didvyrio mirtį dabar jau žinoma daugiau. Daug mačiusius medikus-tyrėjus stebina kankinimų žiaurumas. Netipiškai buvo įvykdyta ir mirties bausmė – šauta ne iš nugaros, kaip įprasta, o į veidą.

Pagrindinių jo kankintojų bei budelio pavardės buvo žinomos jau anksčiau. Kai kurie mirę, budelis Vasilijus Podoroga, vykdęs mirties nuosprendį (jo net nuotrauką galima rasti internete), išleistas į pensiją. Tikėtina, kad pakeista pavarde iš Lietuvos jis dingo 1990-aisiais. Nachmanas Dušanskis paspruko į Izraelį... Beje, šis tardytojas Birutę Ramanauskienę persekiojo ir grįžusią iš tremties, siūlė kalbėti radijuje užsienio lietuviams.

Dvi pasididžiavimo ir padėkos dienos

Iki vėlaus vakaro žmonių minios iš visos Lietuvosėjo atsisveikinti su Adolfu Ramanausku-Vanagu. Keitėsi garbės sargyba, tyliai grojo karinis orkestras. Mačiau, kaip vienam Lietuvos kariuomenės garbės kuopos kariui, isitempus stovinčiam prie trispalve uždengto karsto, veidu nuriedėjo ašara... Šimtai žmonių atėjo atsisveikinti. Atsisveikinti ir padėkoti. Apmąstyti herojiškumą, pasiaukojimą.

Šeštadienio rytas. Dvi valandos atsisveikinimui. Lygiai vidurdienį karstas iš Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčios išnešamas. Po Lietuvos kariuomenės atsisveikinimo ceremonijos vidiniame bažnyčios kieme gedulinga procesija vyksta į Arkikatedrą. Pakeliui – žmonių pilnutėlės gatvės. Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, aukodamas šv. Mišias, sakė, kad partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago valstybinės laidotuvės yra džiaugsmo ir teisingumo diena: „Laidotuvės retai būna džiaugsmo diena, bet šiandien ji tokia yra. Džiaugsmo, kad atstatomas teisingumas ir gražinama skola. Džiaugsmo, kad esame laisvi ir orūs atiduoti pagarbą savo didvyriams. Džiaugsmo, kad mūsų tautos medžio šaknys liko gyvos ir leidžia atžalas... Šią valandą teisingumas atkuriamas ne tik Vanagui, jis atkuriamas visiems broliams ir seserims, kurių kūnai gulėjo išniekinti mūsų miestelių aikštėse, visiems, kurių kapai iki šiol nežinomi, visiems, kurie žuvo kalėjimuose, lageriuose ir Sibiro platybėse”

Partizano anūkė – karininkė

Mišioms pasibaigus – didžiulė eisenalink Antakalnio kapinių, link mūsų panteono. Tūkstančiai žmonių lydi karių nešamą karstą. Atsisveikinimo kalbas taria šalies Prezidentė, kariuomenės vadas. Po kapo duobės pašventinimo supilamas geltono smėlio kapas ir uždengiamas iš visos Lietuvos suvežtomis rožėmis.

Baigiantis laidotuvėms A. Ramanausko-Vanago anūkė, pulkininkė leitenantė Inga Jancevičienė padėjo Lietuvos žmonėms ir valstybės vadovams už seneliui atiduotą pagarbą, kad laisvės kovų istorija šalyje žinoma ir jos neleidžiama klastoti.

„Jie manė, kad mus pakas. Jie nežinojo, kad mes sėklos”.

Su kuo teko kalbėti apie šias laidotuves, visi kaip vienas tvirtino, kad tokių iškilmių, tokio pasididžiavimo ir dėkingumo jausmo seniai neregėję, seniai nematė tokios didingos, orios paskui karstą einančios daugiataūkstantinės minios.

P. S. Dar iš vakaro „Facebook” mačiau kvietimą šeštadienio vakarą susirinkti vienoje senamiesčio aludėje į vakarėlį „Dainos ir bokalas už Vanagą”. Pamačiau, pagalvojau, kad šventvagiška, ir visai pamiršau. Vėliau, jau sutemus, eidamas per senamiestį iš tolo išgirdau darniai traukiant dainas. Priėjęs pamačiau, kad jaunimas, apsuptas jaunų ir vyresnio amžiaus žmonių minios, nuostabiai traukė partizanų dainas. Apsiverkiau...

Viskas gerai! Mes – sėklos!

Pagaliau – ilsėkis ramybėje... Partizano duktė užberia sauž žemės ant tėvo karsto. Nuotraukos iš įvairių šaltinių

TELKINIAI

Pasaulio lietuvių centras – mano antrieji namai

ŽIVILĖ GURAUSKIENĖ

2018 m. rugsėjo 23 d. Pasaulio lietuvių centre (PLC) Lemonte, pokylių salėje vyko įspūdingas renginys, kurio metu ši salė buvo oficialiai pavadinta Rimo Banio šeimos sale. Tai PLC padėka už Rimo Banio dosnią paramą ir tikėjamą Centro misiją. Per savo narystę nuo 1998 m. Rimas Banys PLC paaugojo per 325 000 dol. Be šios moralinės ir finansinės paramos PLC nebūtų pajėgęs vykdyti daugelio pastaruoju metu atliktų būtiniausių remonto darbų.

„Ši parama padėjo mums atlikti tokius reikalingus ir svarbius Centrai projektus, kaip pastato šildymo sistemos pakeitimas, išorinių laiptų ir bažnyčią remontas, naujai išasfaltuotas įvažiavimas į Centrą, ir kitus. Noriu pabrėžti, kad Centras išsilaiko pats, tačiau kai mes kalbame apie kapitalinius pastato remonto projektus, tokius kaip, pavyzdžiui, minėta šildymo sistema, kuri kainavo 450 000 dol., tuomet suprantama, kad negalime išsiversti be tokių aukotojų, kaip R. Banys, pagalbos. Ši pagalba užtikrina Centro ateitį, jo modernizavimą, lankytojų patogumą ir saugumą. Gerb. Rimai, Jūs mums visiems esate tikras įkvėpimo šaltinis. Nuširdus ačiū“, – R. Baniui dėkojo PLC direktorius Artūras Žilys pradėdamas šventinę popietę. Sveikinimo ir padėkos žodį tarė PLC tarybos pirmininkas Jurgis Riškus bei PLC valdybos pirmininkas Linas Gylys.

Džiugu, kad Centro siunčiama informacija aukotojams yra atidžiai perskaitoma, kad kiekvienas su Centru susijęs asmuo, darbuotojas ar savanoris puikiai supranta, kaip šis milžiniškas pastatas veikia, po savo stogu suburdamas 38 lietuvių organizacijas. Tai ne tik darbas – tai dalis mūsų visų tapatybės. PLC organizacijos skaidrumas ir nuosekliai planuojami projektai buvo raktas ir į R. Banio širdį. Jis suprato projektų svarbą, atidžiai analizavo PLC tikslus bei projektų vykdymo tvarką ir ryžosi investuoti į Centro ateitį.

„Ačiū Pasaulio lietuvių centrui, kad pagerbėte mane, pavadindami šią salę Rimo Banio šeimos vardu, – simboliškai perkirpus kaspiną kalbėjo šventės ‘kaltininkas’, – esu sujaudintas Jūsų dėmesio ir dėkingas, kad mano šeimos vardas nuo šiol bus neatskiriama šio Centro dalimi. Mano suteikta finansinė parama yra investavimas į Pasaulio lietuvių centro ir visų čia esančių organizacijų klestėjimą. Tai investavimas į praeitį, dabartį ir ateitį. Investavimas į praeitį, nes Centre susibūrusios organizacijos, kurių misija yra išsaugoti mūsų tėvų kalbą ir tradicijas. Dabartį, nes Centras nuolat tvarko aplinką, pastatą, stengiasi, kad jis būtų saugus ir jaukus visoms organizacijoms ir lankytojams. Ir galų gale – tai investavimas į ateitį, nes jaunimas čia gali mokytis lietuviškose mokyklose, sportuoti, šokti, dainuoti, mokytis meno arba skautauti. Ir mūsų karta turi vietą susiburti ir dalytis savo prigimties džiaugsmu Misijoje, salėse ir meno galerijoje. Kadangi esu verslo žmogus, investuoju tik į tas organizacijas, kurios yra finansiškai stiprios, turi gerus vadovus ir galimybes augti. Pasaulio lietuvių centras tikrai yra tokia organizacija. Ar pastebėjote, kiek jau yra atlikta? Bet dar daug yra darbų, kurie turės būti atlikti.

Jeigu Jums patinka šios permainos, kurios vyksta Centre, jeigu sutinkate, kad Centras šiuo metu yra dinamiška, gyvybinga, struktūriškai stabili organizacija, tuomet kviečiu Jus prisijungti prie manęs ir paremti Pasaulio lietuvių centrą! Ir, žinoma, kviečiu visus į ateityje vyksiančius renginius Rimo Banio šeimos salėje!”

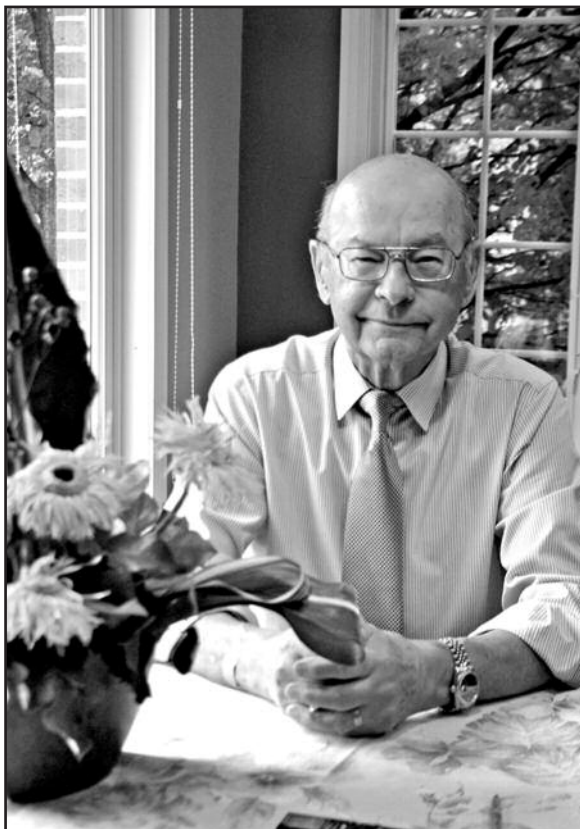
Po iškilmingo mecenato padėkos žodžio bendruomenė simboliškai pakėlė taures šampano ir sugiedojo R. Baniui ir Centrai „Ilgiausių metų”!

„Pasaulio lietuvių centras – mano antrieji namai, – taip, praėjus kelioms savaitėms po renginio, jaukiuose namuose sutikęs pasidalyti mintimis su ‘Draugo’ skaitytojais, pradėjo pokalbį Rimas Banys, – būtų katastrofa, jei jų nebūtų. Dirbdamas projektavimo ir statybos bendrovėje ‘Harza Engineering’

Iškilmingai perkerpamas kaspinas Banio salės pervadinimo ceremonijoje. Iš k.: PLC tarybos pirmininkas Jurgis Riškus, Rima Baniienė, Rimas Banys, PLC direktorius Artūras Žilys, dukros Felicia Banys, Ingrida (Banys) Braze su vyru Michael Braze, PLC valdybos pirmininkas Linas Gylys.

PLC archyvo nuotr.

Rimas Banys savo namuose sutiko pasidalyti mintimis su „Draugo“ skaitytojais: „Pasaulio lietuvių centras – mano antrieji namai”.

Živilės Gurauskienės nuotr.

valdybos pirmininku pelningai investuodavau į bendrovės akcijas, kas atnešė pakankamą pelną. Mano gyvenimo santaupų pakaks mano dukterims, Felicijai Banys ir Ingridai Braze. Šiuo metu svarbiausias mano gyvenimo uždavinys – padėti Pasaulio lietuvių centrui. Nusidėvėję laiptai ir pasvirusi gelžbetoninė siena – tai tik maža dalis būtinų investicijų, be kurių Centras negali išsilaikyti. Nesaugi aplinka – tik laiko klausimas. Žmonės čia lankosi kasdien. Toks buvo mano tikslas.

Aš neturiu sūnų – pokylių salę pavadinus Rimo Banio šeimos sale jaučiuosi tarsi būčiau įsimąžinęs per pavardę, man tai – tarsi tam tikra prasme susigrąžinti mirusią žmoną, įprasminti jos atminimą. Tuo pasinaudos čia atėję studentai ar mokiniai... Beje, 2007 metais, norėdamas tęsti paramą meną studijuojantiems lietuvių kilmės studentams, Vydūno vardo jaunimo fonde esu įsteigęs Nijolės Baniienės vardinę stipendiją mirusios žmonos atminimui.

Neapleidžia mintis, kad tiek daug yra lietuvių, kurie galėtų padėti šiam Centrai, ir jiems nebūtų ta auka skausminga. Kaip juos išjudinti? Kol būsiu gyvas – bandysiu remti.

Tik kaip ir renginio metu, neatslūgsta jausmas, ar esu vertas tokios padėkos. Malonūs sveikinimai, jauki ir iškilminga programa paliko neišdildomą įspūdį – nesitikėjau tokio dėmesio”, – nuoširdžiai šypsojosi R. Banys.

O mes nuoširdžiai dėkojame už Jūsų paramą ir tikėjamą Pasaulio lietuvių centro svarbą ir ateitimi!

Iš k.: Elytė Rėklaitis, Linas Gylys, Jurgis Riškus, Rimas ir Rima Baniai, Rimo dukros Felicia ir Ingrida ir Artūras Žilys.

PDPD veiklos dešimtmetis

Sėdi (iš k.): Aušra Tauginaitė, kun. dr. Valdas Aušra, Nora Aušrienė. Stovi: Aneta Markutė-Kastrickienė, gyd. Andrius Kudirka, Rasa Cicėnienė, Vilija Aukštuolis, Elena Ablyingtė, Inga Wilke, gyd. Onutė Radzevičienė ir Vilma Kava. PDPD archyvo nuotr.

VILMA KAVA

Po dešimt metų veiklos Psichologinės ir dvasinės paramos draugija (PDPD) kasmetinio suvažiavimo nutarimu sustabdė savo veiklą. Nuo pat įkūrimo pradžios organizacijai vadovavo Ziono lietuvių liuteronų parapijos kunigas dr. Valdas Aušra. Draugijos nariai visus šiuos metus talkino lietuvių bendruomenei savanoriškai.

Veikla

Į draugijos veiklą buvo įsitraukę psichologai, kunigai, socialiniai darbuotojai, gydytojai, draudimo agentai, žurnalistai ir kitų veiklų atstovai,

pasirenkę spręsti psichologines, socialines ir kitas bendruomenės atstovų problemas. Draugijos nariai budėdavo prie pagalbos telefono linijos, sprendavo besikreipiančių problemas. Kasmet, o kartais ir du kartus per metus buvo rengiamos savitarpio paramos grupės turintiems problemų šeimoje. Buvo kviečiama ateiti pasitarti su profesionalais, kurie padeda pamatyti situaciją tokią, kokia yra. Stengtasi nepalikti bendruomenės narių vienu su savo problemomis. Buvo rengiamos grupės ir seminarai atskirai moterims, norima padėti joms integruotis į aplinką, pasitikėti savimi, išmokti rasti išeitį iš susiklosčiusių situacijų.

Draugija rengė seminarus ir skaitė paskaitas gedėjimo ir kitomis temomis, sprendė socialinės paramos ieškančių klausimus. Reikia pažymėti, kad visi draugijos renginiai buvo nemokami. Per dešimt veiklos metų Psichologinės ir dvasinės pagalbos draugijai pavyko pakeisti bendruomenės požiūrį į psichologines problemas. Dabar drašiai ieškoma pagalbos, kreipiamasi į specialistus, dairomasi paramos spręsti dvasines krizes. Per dešimtmetį psichologijos studijas baigė ir veiklos praktiką pradėjo daugelis draugijos narių. Jie daro profesionalią įtaką lietuvių bendruomenės psichologiniam sveikatingumui. Problemų turinčiam asmeniui lengviau su-

sikalbėti ir jas spręsti su specialistu, kuris kalba ta pačia kalba.

Nariai

Psichologinės ir dvasinės paramos draugijos nariais įvairiu laiku buvo žinomi savo srities specialistai. Grupės ir seminarus rengė psichologės Pranutė Domanskienė, PhD, Aušra Tauginaitė (LPC), psichologė Rasa Cicėnienė, psichologė, jogos instruktorė Inga Wilke, paskaitas skaitė Nora Aušrienė (kapelionė), Saulena Antanavičienė (NCC, LCPC). Pagalbos telefono linijos veikla atsakingai rūpinosi kunigas dr. Valdas Aušra, Juožas Polikaitis, Živilė Jerominienė, Aneta Markutė-Kastrickienė, seselė Pranciška, kuri vėliau sugrįžo tarnauti į Lietuvą. Grupės veikloje aktyviai dalyvavo kun. Antanas Saulaitis, kun. Liudas Miliauskas, kun. Vilius Dundzila, kun. Antanas Baniulis. Socialinė darbuotoja Vilija Aukštuolis, draudimo specialistė Elena Ablyingtė sprendė daugelio besikreipusių socialines problemas, gydytojas Andrius Kudirka talkino savo srities klausimais. Daug patarimų, kaip pagelbėti besikreipusiems, suteikė Daiva Karuža. Draugijoje dirbo Daiva Piščikaitė, Martynas Aukštuolis, Rūta Šmulsktienė, Daina Čyvas, psichologė Laima Zavistauskienė, Deimantė Katiliūtė, advokatė Krtistina Wayne, Juožas Križinauskas, Aušra Ažuolaitytė. Informaciją apie draugijos veiklą viešino Onutė Radzevičienė ir Vilma Kava. Draugijos narius jungė noras padėti artimui, suteikti emocinę paramą kiekvienam ieškančiam. Psichologinės ir dvasinės paramos draugijos narių nuomone, per dešimt metų draugija padėjo daugeliui ieškoti ir rasti dvasinės paramos specialistų. Psichologinių problemų sprendimų klimatas lietuvių bendruomenėje per dešimtmetį pasikeitė, ir tai yra ir draugijos nuopelnas.

S. Lozoraičio vardinė stipendija – Rūtai Baublytei

Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Politikos mokslų ir diplomatijos fakulteto Diplomatinės ir tarptautinių santykių magistrantūros programos pirmakursei Rūtai Baublytei rugsėjo mėnesio pabaigoje paskirta Lietuvos Fondo (LF) ambasadoriaus Stasio Lozoraičio vardinė stipendija. Stipendijos laimėtoja, magistrantūros programos pirmakursė Rūta Baublytė jau nuo sausio mėnesio galės atlikti praktiką Lietuvos Respublikos ambasadoje Romoje (Italija).

LF Stasio Lozoraičio stipendijų fondas ir VDU Politikos mokslų ir diplomatijos fakulteto Politologijos katedra jau aštuntą kartą skelbė konkursą Lozoraičio stipendijai gauti. Nuo 2010 metų LF S. Lozoraičio vardinė stipendija skiriama magistro programos „Diplomatija ir tarptautiniai santykiai“ pirmo ir antro kurso studentams, Lietuvos Respublikos piliečiams, atlikti praktiką LR ambasadoje Romoje. Šia iniciatyva Fondas siekia įamžinti Lozoraičių šeimos nuopelnus steigiant diplomatijos studijas VDU ir prisidėti prie jaunų specialistų ugdymo.

Stasio Lozoraičio stipendininkė Rūta Baublytė. Asmeninio archyvo nuotr.

LF inf.

Paremkite DRAUGAS FOUNDATION apsipirkdami **amazon smile**

I ŽINGSNIS.
SUSIEKITE SAVO **amazon.com** PASKYRĄ SU **DRAUGAS FOUNDATION** PELNO NESIEKIANČIA ORGANIZACIJA.
Prisijunkite per **smile.amazon.com** ir paieškoje suveskite **DRAUGAS FOUNDATION**. Šį veiksmą pakanka atlikti tik vieną kartą!

amazon smile
You shop. Amazon gives.

II ŽINGSNIS.
PAKEISKITE VISAS ŽYMELES (bookmarks) IŠ **amazon.com** I **smile.amazon.com**
KASKART apsipirkdami Amazon internetinėje parduotuvėje įsitikinkite, kad jungiantės per **smile.amazon.com**, o ne **www.amazon.com**. Jums jungiantis ir apsiperkant per **www.amazon.com**, Jūsų parama DRAUGO **NEPASIEKS**.

Jeigu jau apsipirkote AMAZON internetinėje parduotuvėje jungdamiesi per **smile.amazon.com**, ir kaip paramos gavėją nurodėte **DRAUGAS FOUNDATION**, perkant kitus kartus, Jūsų parama jau automatiškai pasieks mus.

DRAUGAS
Nusivirdžiai dėkojame už Jūsų paramą!

Jūs jau skaitote „Draugą“? Puiku!

Bet nepamirškite ir savo senelių bei kitų giminių Lietuvoje – užsakykite „Draugą“ ir jiems!

Paprastu paštu – **120 dol.**,
internetinė prenumerata – **tik 99 dol.**
150 įdomių ir spalvingų numerių per metus!

www.draugas.org

IŠ KELIONĖS SUGRĮŽUS

Rumunija sparčiai vejasi Vakarų Europą

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Po metų pertraukos vėl sugrįžau į Bulgariją, kurią pirmą kartą aplankiau pernai. Tada su „Draugo“ skaitytojais jau pasidalinau kai kuriais įspūdžiais, o šį kartą norėjusi daugiau papasakoti apie Bulgarijos kaimynę Rumuniją, kuri iki šiol buvo viena iš nedaugelio mano dar neaplankyto Europos valstybių ir kuri mane tikrai nustebino.

Lietuviai į Rumuniją keliauja gana retai, nes dar vyrauja stereotipai, jog tai mažai kuo įdomi, gana skurdi, pilka šalis, žinoma gal tik dėl grafo Drakulos, 1989-ųjų metų įvykių, kai buvo nuverstas autoritarinis tuometio šalies vadovo Nikolajė Čaušesku režimas ir romų tautybės žmonių. Įprotis Rumuniją tapatinti su romais labai erzina rumunus, jie bando paneigti stereotipą, Rumuniją vaizduojantį kaip čigonų šalį. Esą šalyje, turinčioje 22 mln. gyventojų, yra tik 600 tūkst. čigonų.

Stebino nuo pirmos dienos

Įvairūs išankstiniai nusistatymai ir stereotipai visiškai sugriūna apsilankius šioje šalyje. Rumunija nustebina ir aukštu pragyvenimo lygiu, dvigubai lenkiančiu Bulgarijos, ir puikiais keliais, ir turtingomis parduotuvėmis, o jos sostinė Bukareštas, daugelio vadinama mažuoju Paryžiumi, šiandien jau mažai kuo skiriasi nuo išsivysčiusių Vakarų Europos sostinių.

Rumuniją su Bulgarija jungia tiltas per Dunoją.

Jau pernai Bulgarijos kurortuose teko pastebėti daugybę lengvųjų automobilių rumuniškais numeriais. Tai stebino, nes Rumunija taip pat turi priėjimą prie Juodosios jūros, bet važiuoja apie porą šimtų kilometrų į kaimyninę Bulgariją pailsėti. Šiemet gidės paaiškinimas viską sustatė į savo vietas – rumunai važiuoja pas kaimynus, nes čia jiems gerokai pigiau, jūros kurortų daugiau, viešbučių su „viskas įskaičiuota“ sistema daugiau kaip tūkstantis. Ir išties teko įsitikinti, kad kainos Rumunijoje gerokai aukštesnės nei pas bulgarus.

Kelionė iš Bulgarijos kurortų iki Rumunijos sostinės Bukarešto tęsiasi apie tris valandas. Pasiemyje yra tikrinami dokumentai, nors abi šalys nuo 2007 metų priklauso Europos Sąjungai, bet jos nepriklauso Šengeno erdvės šalims, kurių sienas kertant asmens dokumentai netikrinami. Tiesa, ta patikra gana formali, pasieniečiai net nesivargina įlipti į autobusą ir pamatyti keliaujančius – dokumentai tiesiog surenkami ir nunešami jiems peržiūrėti.

Jau pervaziavus Rumunijos sieną gali pastebėti, kad vaizdas pasikeičia – geresni keliai, labiau sutvarkyti pakelės miesteliai, dirbami laukai, vynuogynai. Gidė pateikia skaičius, kurie viską pasako – vidutinis mėnesio atlyginimas NETO (atskaičius mokesčius) Bulgarijoje yra 500 eurų, o Rumunijoje jis jau viršija 1 000 eurų (Lietuvoje yra apie 700 eurų). Aukštesnis ir pragyvenimo lygis, daugiau pramonės įmonių, klesti ir smulkusis, ir stambusis verslas,

Straipsnio autorius prie Rumunijos parlamento rūmų.

A. Vaškevičiaus nuotraukos

nors dar prieš porą dešimtmečių Rumunija buvo tikrai ekonomiškai atsilikusi šalis.

Auganti ekonomika ir turizmas

Toks suklestėjimas aiškinamas labai sėkminga vyriausybės politika ir visų pirmą tuo, kad šalyje pavyko gerokai sumažinti korupcijos mastus, kas iki šiol nepavyksta Bulgarijoje. Sumažėjus korupcijai, į Rumuniją ryžosi investuoti daug stambių užsienio kompanijų, ir tai iš karto pakėlė bendrą ekonomikos lygį. Buvo ir daug atvejų, kai iš Bulgarijos užsienio kompanijos perkėlė savo filialus būtent į kaimyninę Rumuniją.

Apie 20 milijonų gyventojų turinti šalis pastaruoju metu sulaukia ir daugiau turistų, nes šiai sričiai skiriama daug dėmesio. Turistai visų pirmą skuba pamatyti šalies sostinę Bukareštą, kur gyvena apie 2 milijonai gyventojų. Turistiniuose prospektuose sostinė neretai pavadinama mažuoju Paryžiumi ir dėl panašios architektūros su Prancūzijos sostine, ir dėl Triumfo arkos, ir dėl vietos Eliziejaus laukų – bulvarų su daugybe fontanų, kuris veda link Rumunijos parlamento rūmų. Tai išpūdingas pastatas, antras pagal dydį pasaulyje administracinis statinys po Pentagono Jungtinėse Amerikos Valstijose ir pats didžiausias toks Europoje.

Šis pastatas buvo 24 metus Rumuniją valdžiusio diktatoriaus N. Čaušesku sumanymas. 1984 metais pastatyta neoklasicistiniame pastate yra 12 patatų (ir dar aštuoni aukštai po žeme), maždaug 3100 kabinetų. Bendras pastato plotas yra 330 tūkst. kvadratinų metrų. Pastato statybos kainavo 3,3 mlrd. eurų. Be to, tam, kad būtų pastatytas šis pastatas, buvo nugriautas penktadalio Bukarešto centro pastatų, įskaitant daugumą istorinių pastatų, daugiau nei 30 bažnyčių ir sinagogų ir maždaug 30 tūkst. namų.

Dabar šiame pastate įsikūręs ne tik Rumunijos parlamentas, bet ir konferencijų centras, muziejus, o dalis patalpų tebėra neįrengta. Turistai gali užsirašyti į ekskursijas ir apžiūrėti rūmus. Visos rūmų statyboms ir dekoravimui panaudotos medžiagos yra rumuniškos, darbuotojai taip pat visi rumunai. Statant rūmus buvo dirbama ir naktimis.

1992 m. Bukarešte lankėsi JAV dainininkas Michael Jackson, kuris priešais rūmus susirinkusią milžinišką minią pasveikino draugišku: „Hello Budapest!“. Šią jo klaidą, kai Rumunijos sostinės pavadinimą jis supainiojo su Vengrijos sostine iki šiol primena gidai.

Sostinė mena ir kruviną istoriją puslapi

Kalbėdami apie Bukareštą, ir visada primena ir tragiškus 1989 metų gruodžio įvykius. Tų metų gruodžio 3-iąją gyvenimo lygiu nepatenkinta rumunų minia apsupo Komunistų partijos rūmus, o

partijos vadovas N. Čiaušesku davė armijai įsakymą šaudyti į demonstrantus nuo rūmų stogo. Tomis kruvinomis dienomis čia žuvo apie tūkstantis žmonių, tarp kurių daugiausia buvo jaunimas. Dabar visi jie paskelbti valstybės didvyriais ir yra palaidoti vienoje vietoje centrinėse miesto kapinėse.

Toje aikštėje, kur žuvo žmonės, pastatytas išpūdingas ir modernus bei daug gincų kėlęs paminklas, vaizduojantis smaigaliu perversą širdį, iš kurios teka kraujas. Šioje vietoje visada daugybė turistų autobusų. Gidai primena, kad už savo piktadarystės N. Čiaušesku ir jo žmona šalies karinio tribunolo buvo nubausti mirties bausmėmis ir 1989 metų pirmąją Kaledų dieną sušaudyti.

Įdomu sužinoti, jog nuvertus N. Čiaušesku režimą į šalį sugrįžo 1947-aisiais iš jos išvarytas paskutinis Rumunijos karalius Michaelis I, kuris mirė tik praėjusiais metais būdamas 96 metų amžiaus.

Sostinė – teatrų, šventovių ir parkų miestas

Dar viena Bukarešto įžomybė – XIX amžiaus pabaigoje statytas *Ateneul Roman* pastatas, kur yra pagrindinė sostinės koncertų salė. Turistams čia įdomu pasižvalgyti ir pamatyti išpūdingą, istorinėmis scenomis puoštą interjerą. Be to, teigiama, kad ši rumunų pasididžiavimą savo akustika lenkia tik Milano *La Scala*.

Paminklas žuvusiems 1989 metų gruodį stovi prieš pastatą, nuo kurio stogo buvo šaudoma į demonstrantus.

Tikrai verta pasigrožėti ir sostinės cerkvėmis. Pavyzdžiui, Šv. Konstantino ir Elenos katedra, kur saugomos jų relikvijos, yra Rumunijos patriarcho rezidencija. Žavi nedidukė cerkvė, pavadinta legendinio piemenėlio Bucuro vardu. Beje, rumunai nedega atminimo žvakučių šventovių viduje – tai uždrausta po vieno gaisro, kai sudegė ir bažnyčia, ir joje buvę žmonės, tad žvakės deginamos lauke, prie cerkvių pastatų.

Bukarešte, Herastrau parko pakrastyje yra įsikūręs „Dimitrie Gusti“ Kaimo muziejus. Tai etnografinis muziejus po atviru dangumi, labai primenantis mūsų Rumšiškės. Čia galima pamatyti daug įvairių valstiečių trobelių iš skirtingų Rumunijos re-

Bukareštas vadinamas mažuoju Paryžiumi.

gionų, į daugelį iš jų galima patekti ir apžiūrėti visus buities reikmenis, baldus. Čia taip pat galima pamatyti keletą malūnų, bažnyčių ir kitų senovinių „kaimiškų“ pastatų. Vienoje iš muziejaus salių veikia paroda pagal rašytojo Jules Verne knygą „Aplink pasaulį per 80 dienų“, kurioje galima rasti ir amerikietiškus akcentų.

Paliekant Rumuniją ir jos sostinę Bukareštą nepaleidžia jausmas, kad šalis labai sparčiais žingsniais vejasi išsivysčiusias Vakarų Europos šalis, kad kaimyninė Bulgarija jau gerokai aplenkta, ir tą pripažįsta kelionėje lydėjusi bulgarė gidė. Bet yra ir kita pusė – turtingesni rumunai labiau važiuoja pas skurdžiau gyvenančius kaimynus bulgarus ir čia palieka savo pinigų. Būtent rumunų ir kitų turistų iš viso pasaulio dėka Bulgarijoje turizmas sudaro 15 procentų nacionalinio šalies biudžeto.

Kaimo muziejus primena Rumšiškės Lietuvoje.

JAV vykusiame „Neptune Festival“ – lietuvio pergalė

Andriaus Petkaus skulptūrinė kompozicija konkurso dalyvių buvo pripažinta geriausia.

Lietuvio sukurta smėlio skulptūra pakerėjo amerikiečius

Jungtinėse Amerikos Valstijose vykusiame didžiausiame pasaulio smėlio skulptūrų čempionate „Neptune Festival“ savo darbu vertinimo komisiją pakerėjęs lietuvių skulptorius Andrius Petkus į Lietuvą sugrįžo smėlio skulptūrų pasaulio čempionu.

Galima sakyti, kad šis laimėjimas yra mano, kaip smėlio skulptoriaus, karjeros viršūnė, – sakė į Lietuvą iš JAV sugrįžęs 41 metų menininkas A. Petkus. Netoli Norfolko, VA (Virginia) miesto Atlanto vandenyno paplūdimyje vykstančiame didžiausiame pasaulio konkurse šeštą kartą dalyvavęs lietuvis kasmet užimdavo vis aukštesnę vietą, kol šį kartą atsistojo ant aukščiausios pje-destalo pakylęs.

Atvyksta žinomiausieji skulptoriai

Pasaulio smėlio skulptorių elitui priklausantis lietuvių menininkas A. Petkus teigė, kad vien kvietimas į šį tradicinį, 45-ąjį kartą vykusį smėlio skulptūrų festivalį – jau didelis menininko pripažinimas. Tai yra pasaulyje ilgiausias tradicijas turintis ir prestižiškiausias smėlio skulptūrų konkursas, kuris prilyginamas pasaulio čempionatui, todėl organizatoriai atrenka tik pajėgiausius dalyvius. Anot A. Petkaus, kai kuriose šalyse organizuojami tarptautiniai konkursai taip pat vadinami pasaulio čempionatais. Prieš ketverius metus Maskvoje vykusiame viename tokiaame festivalyje lietuvis jau buvo pripažintas pasaulio čempionu.

Būtent kasmet rugsėjo paskutinę savaitę Virginijoje vykstantis tarptautinis čempionatas „Neptune Festival“ yra laikomas didžiausiu tokiu konkursu pasaulyje, nes į jį sukviečiami visi garsiausi pasaulio smėlio skulptoriai. Tokių metų laiką konkurso rengėjai pasirinko dar ir todėl, kad tuo metu pasaulyje smėlio skulptūrų festivaliai nevyksta ir visi pajėgiausi menininkai yra laisvi.

„Gal kas ir norėtų rugsėjo pabaigoje organizuoti koki nors renginį, tačiau nedrįsta konkuruoti su ‘Neptune Festival’ čempionatu Amerikoje, nes žino, kad visi geriausi meistrai pasirinks būtent jį“, – teigė A. Petkus.

Buvo kuriamos 22 skulptūros

Savaitę truncančiame konkurse Virginija paplūdimyje šiemet dalyvavo 32 smėlio skulptoriai iš viso pasaulio. Jie turėjo sukurti 22 skulptūras: dešimt

kūrinių skaptavo komandos po du menininkus, o 12 darbų kūrė po vieną skulptorių. A. Petkus antrus metus čia dirbo poroje su rusų skulptoriumi Dmitriju Klimentu iš Peterburgo, su kuriuo lietuvis praėjusiais metais šiame čempionate užėmė antrąją vietą. Menininkai gali pasirinkti bet kokią būsimo kūrinio temą, kurią rengėjams privalu pranešti prieš savaitę.

„Rinkdamiesi temas esame visiškai laisvi. Negalima rinktis tik jautrių religinių temų ir vaizduoti erotikos. Rengėjams reikia iš anksto pranešti ne tik skulptūros pavadinimą, bet ir aprašyti jos koncepciją, idėją“, – aiškino lietuvių menininkas.

Darbui skirtas laikas – ribotas

Atvykę į paskirtą vietą paplūdimyje pastatytame milžiniškame paviljone, kiekviena komanda ir pavieniai skulptoriai rado 22 didžiules krūvas smėlio. Poroje dirbantiems menininkams buvo skirta po 25 tonas iš karjerų atvežto smėlio. Jį konkurso dalyviams dar reikėjo suspausti į dėzes, kurios sudedamos pagal būsimos skulptūros aukštį. Pasiruošimui buvo duota viena diena. Vėliau, nuardant dėzes, smėlio skulptūros apdorojamos nuo viršaus į apačią.

Šis šedevras iš smėlio buvo sukurtas vos per 24 valandas. Organizatorių nuotr.

Nusileidus žemiau ir pastebėjus skulptūros viršutinėje dalyje paliktą klaidą, jos pataisyti neįmanoma, nes jau nebeužlipsi.

„Įtampą didino tai, kad skulptūrai sukurti buvo skirtos tik 24 valandos: dvi dienas po 9 valandas ir 6 valandos paskutinę dieną. Niekas prie savo darbo negalėjo užtrukti ilgiau: pasigirdavo organizatorių švilpukas ir visi dalyviai privalėjo pasitraukti nuo savo skulptūrų. Pagal švilpuką visi eidavome pietauti ir tik sulaukę komandos galėdavome vėl pradėti dirbti“, – pasakojo A. Petkus. Dabar A. Petkus kartu su savo kolega iš Rusijos gali džiaugtis: griežtos konkurso taisyklės jiems nesutrukdė laimėti.

Parengta pagal „Irytas.lt“

REIKŠMINGIAUSIAS LIETUVOS MENO ĮVYKIS

Spalio 18 d. Vilniuje atidaromas šiuolaikinio meno muziejus MO

VITALIUS ZAIKAUSKAS

Beveik penkiolika metų Vilniaus senamiesčio prieigose riogsojo apleistas buvusio „Lietuvos“ kino teatro pastatas. Apšukrūs verslininkai buvo susukę planą jį toje vietoje pastatyti gyvenamųjų daugiabučių kompleksą. Juk vieta – neišpasakytai patogi, brangi žemė ir t. t.

Kovą su šituo verslo planu stoji visuomenininkai, vaikščiojo po įstai-gas, piketavo, netgi su policija jiems teko susikauti, tačiau sovietinės architektūros pastatas visgi nugriautas nebuvo.

Gražus buvo tas buvęs „Lietuvos“ kino teatras ar ne – čia jau kita šneka. Man jis nebuvo gražus, tačiau įdomus. Ir kėlė nostalgiskus jausmus.

Mūšiams nurimus pastatas liko apleistas. Po to gal dešimt metų niekam jis nebuvo įdomus, nebent sienų terliotojams – tikriausiai nėra Vilniuje nei vieno grafitininko, kuris nebūtų pasi-smaginęs ant jo sienų.

Savo foto archyvuose turiu asmenukę iš šių metų kovo mėnesio – man už nugaros – šitas buvęs „Lietuvos“ kino teatras. Tai buvo paskutinės jo valandos, nes dar tą pačią dieną jis pradėtas griauti.

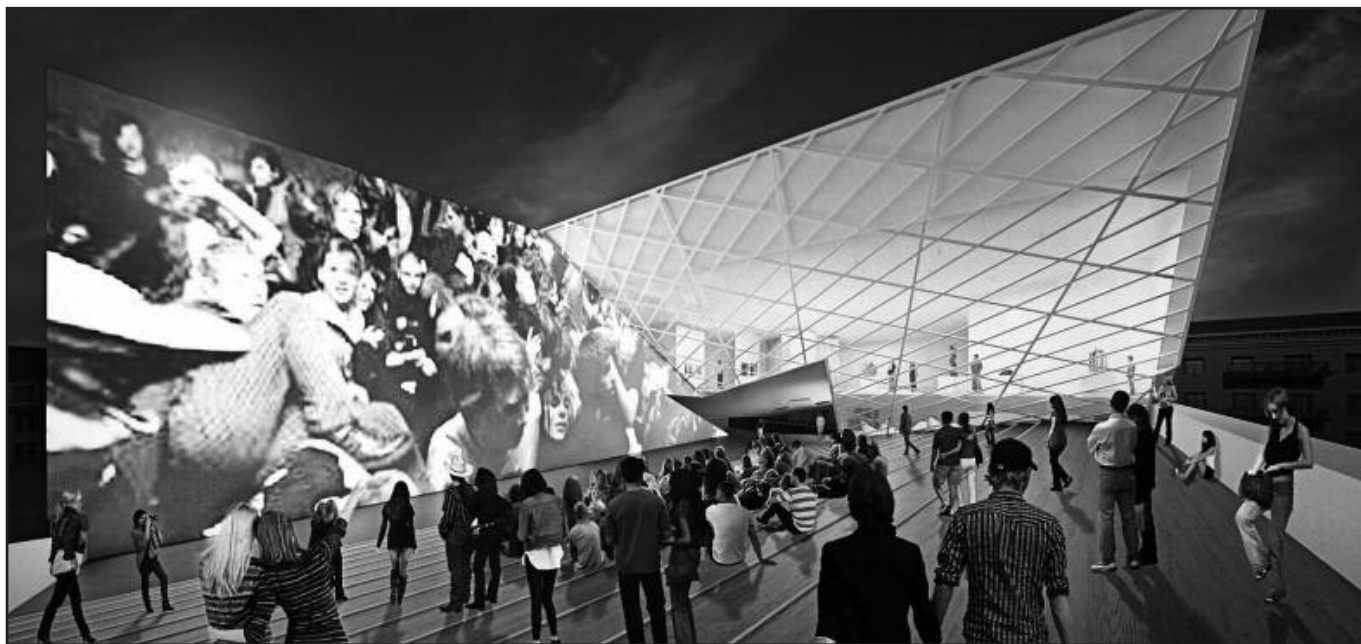
„Lietuvos“ gaila, bet...

Spalio 2 d. žurnalistai buvo sukviešti į naujojo modernaus meno muziejaus MO atidarymo renginių pristatymą. Naujasis muziejaus pastatas – vi-same pasaulyje garsaus architekto Daniel Libeskind darbas. Šis architektas kviečiamas dirbti visame pasaulyje. Vieni geriausių, kritikų pripažinti jo kūriniai – Žydų muziejus Berlyne, M. Volio centras Barlano universitete Tel Avive, Metropoliteno universiteto doktorantūros centras Londone. Jis taip pat buvo New Yorko Pasaulio prekybos centro atstatymo vyriausiasis architektas. Tiesa, kai kurie vertintojai jį laiko kiek kontroversišku dėl jo naudojamų aštrių formų, konstrukcijų masyvumo, sunkumo.

Naujasis meno muziejus bus didžiulis – net 3100 kvadratinų metrų. „Modernaus meno centro muziejus taps ne tik ypatingos kolekcijos namais, bet savo dizainu sujungs muziejaus erdves su miestu ir taps nauju kultūros centru vilniečiams“, – sako architektas Daniel Libeskind.

Išimtinai privačiomis lėšomis privačiame sklype statomas Modėnaus meno centro muziejus pripažintas valstybei svarbiu kultūros objektu. Investicija į muziejaus pastatą siekia apie 5 mln. eurų.

Kaip rašoma pastato pristatyme – „Muziejaus pastato projekto idėja – stačiakampiame tūryje atsirandantis įkirtimas – tarsi simboliški kultūros vartai, jungiantys senąjį miestą su pastato vidumi ir jame esančia kolekcija. Tiesių linijų pastato fasadas bus padengtas šviesaus, grublėto betono plokštėmis. Vidinis kiemelis ištįsiai perskros visą pastatą nuo vieno kam-po iki kito. Jo akcentu taps ryškūs laiptai, jungiantys muziejaus vidaus erdves su miestu ir aikšte, bei kylantys į apželdintą skulptūrų terasą. Didelio ekspresyvaus vidinio kiemo įterpimas į

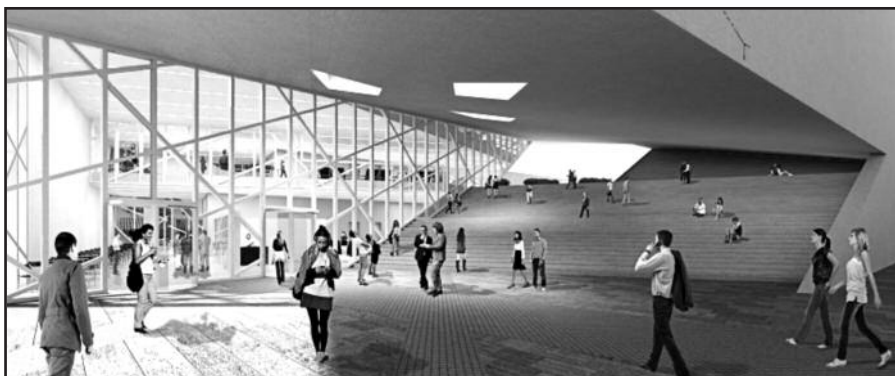

Buvęs „Lietuvos“ kino teatras atgims naujam gyvenimui – taps modernaus meno namais.

MO muziejaus nuotraukos

Naujas pastato veidas.

Vidaus erdvė taip pat sunkiai beatpažįstama.

stačiakampių formų pastato tūrį leidžia architektams atverti visą pastatą, ištiklinant jį nuo lubų iki žemės ir pripildant erdves natūralios dienos šviesos. Pietinėje pusėje šviesa į ekspozicijų sales bus reguliuojama penkių metrų konsolės dėka, kuri šilčiausiais vasaros mėnesiais mes natūralų šešėlį. Atvykdami iš senojo miesto pusės, lankytojai įžengs į erdvę, saulės šviesos pripildytą fojė. Laisvo atviro plano galerijų erdvėms yra skirta net 1000 kv. m. Jose tilps nuolatinė ir laikinos muziejaus kolekcijos”.

Penki tūkstančiai privačių artefaktų

Modernaus meno muziejus įkūrėjas – Lietuvoje žinomas meno mecenatas ir kolekcininkas Viktoras Butkus. Tai privati iniciatyva. Šiame muziejuje bus pristatoma išskirtinė Lietuvos šiuolaikinio meno kolekcija, kūriniai, sukurti nuo 1960 m. iki pat šių dienų. Muziejaus kolekcijoje – daugiau nei 5000 kūrinių. Tai tapyba, grafika, video menas.

Kaip juokaudamas pasakoja V. Butkus, tuo metu, kol vyko statyba ir muziejaus, kolekcijos įrengimas, jis pats nieko neveikė, nes turėjo puikią komandą, visi išmoko dirbti savarankiškai. Tiesa, jis pats visuomet dalyvauja darbų kolekcijai atrankoje ir jų pirkimuose.

Skelbiama, kad MO muziejus bus atvertas jau visai greitai – spalio 18 d. Tai bus keturių parų fiesta miestui. Numatoma 70 renginių. Bet, kaip pabrėžia V. Butkus, tie renginiai bus skirti patiems įvairiausiems lankytojams – nuo edukacinių renginių vaikams iki paskaitų ir konferencijų patiems išrankiausiems meno vertintojams, specialistams, meno tyrininkams ir meno istorikams. Sukaupta solidi meno

kūrinių biblioteka – bus galima vietoje, skaitykloje, susipažinti su meno albumais, analitiniais darbais.

Visiems išprusimo lygiams

Beje, kolekcija buvo renkama beveik 10 m. Pirmoji kolekcijos paroda pavadinta „Visas menas apie mus”. Joje bus pasakojama Lietuvos šiuolaikinio meno istorija, ją pateikiant tarsi žmogaus gyvenimą.

Lietuvos muziejuose dar nėra tradicijų muziejų komunikacijai. Todėl MO muziejus bus pirmasis – komunikacinis šūkis: „Turėk savo nuomonę”. Labai solidūs Lietuvos dizaineriai sukūrė gidus ir informacines planšetes po muziejų ir parodas.

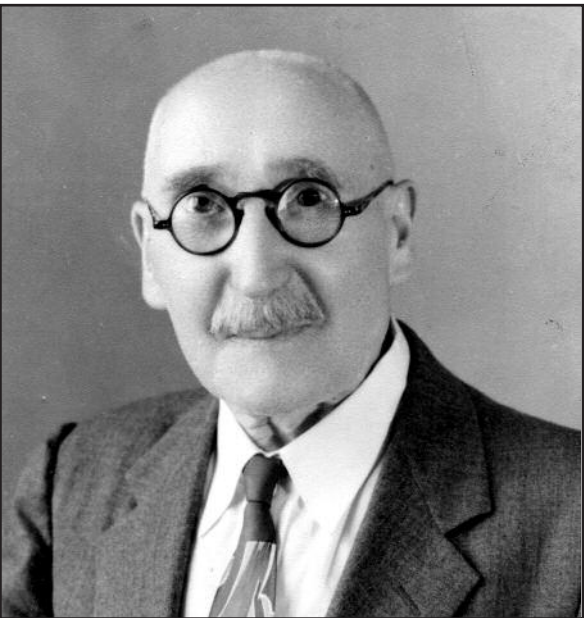
MO muziejus tikisi sulaukti ir tarptautinio dėmesio. Parodas kuruoti galės ne tik Lietuvos menotyrininkai, bus kviečiami ir užsienio parodų rengėjai. O ir parodose bus eksponuojami ne tik šio muziejaus rinkinių artefaktai, bet matysime ir atvežtų iš užsienio muziejų ir privačių kolekcijų. Tačiau, kaip sako muziejaus kolekcijos formuotoja menotyrininkė prof. Raminta Jurėnaitė, tarptautiniams projektams bus keliamas vienas reikalavimas – ne mažiau kaip 50 proc. bet kurios, ir tarptautinės parodos eksponatų – sukurti lietuvių kūrėjų. Taigi pirmenybė – demonstruoti ir propaguoti lietuvišką šiuolaikinį meną.

Nuolatinė MO muziejaus paroda bus keičiama kas pusmetį.

Jei pro Vilnių kada bekeliausi, nepamiršk sustabdyti arklių Pylimo-Basanavičiaus-Trakų gatvių sankryžoje.

Kolekcija naujam muziejui buvo renkama beveik 10 metų.

Generolas Vincas Grigaliūnas-Glovackis.
LTSC archyvo nuotr.

LTSC valdybos pirmininkė Kristina Lapienytė ir generolo V. Grigaliūno-Glovackio anūkė Nemira Grigaliūnaitė su savo senelio atsiminimų knygomis.
I. Antanaitis-Jacobs nuotr.

Generolo Grigaliūno-Glovackio atsiminimai

Naujas Lituanistikos tyrimo ir studijų centro leidinys

KRISTINA LAPIENYTĖ

Šių metų pavasarį vykusioje Vilniaus knygų mugėje buvo pristatyta Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos (Vilniuje) bei Lituanistikos tyrimo ir studijų centro (LTSC) Čikagoje išleista knyga „Vincas Grigaliūnas-Glovackis. Generolo atsiminimai“. Tai dar vienas dviejų dalių leidinys, kuris po ilgesnės pertraukos pratęsia LTSC leidinių apie Lietuvos kultūrą ir istoriją tradiciją.

Ši knyga turi įdomią išleidimo istoriją. Prieš keletą metų LTSC paskambino moteris, sakydama, kad nori išleisti savo senelio atsiminimus. Kadangi LTSC jau turėjo patirties knygų leidybos srityje, pakvietėme ją atvykti, parodyti rankraštį ir pasikalbėti. Ir koks buvo mūsų nustebimas, kai pašnekovė ištraukė dvi didžiules knygas, prirašytas smulkiu raštu „Vincas Grigaliūnas-Glovackis. Atsiminimai“. Viešnia Nemira Grigaliūnaitė papasakojo, kad senelį rašyti atsiminimus paskatinusi jos mama, Sofija Grigaliūnienė.

Iš karto tapo aišku, kad toks rankraštis negali tik gulėti archyvų lentynose, o turi būti pasiekiamas kuo didesniai skaitytojų ratui. Pradėjome ruošti knygą spaudai. Atsiminimus kompiuteriu labai kruopščiai perspausdino tuo metu LTSC dirbusi Laima Siudikienė. LTSC archyvuose suradome šiek tiek nuotraukų, kita dalis nuotraukų buvo pristatyta N. Grigaliūnaitės bei paskolinta Lietuvos centrinio valstybės archyvo.

Pradėjus ieškoti leidėjo, nuspręsta, kad tiksliausia būtų leidinį spausdinti bendradarbiaujant su generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, kurios viena iš veiklos sričių yra tirti Lietuvos karo istoriją. Generolo Grigaliūno-Glovackio atsiminimai kaip tik yra puikus šaltinis iš pirmų lūpų. Tiesa, Karo akademijos redaktoriams teko įdėti nemažai darbo, redaguojant šį leidinį, kadangi gen. Grigaliūnas-Glovackis, mokėjęs keletą kalbų bei puikiai šnekėdamas savo gimtąja Jiezdno dzūkų tarme, taip ir rašė, taigi kalbos redaktorei Jolantai Budreikienei teko tiesiogine prasme kai ką išversti į lietuvių kalbą, kai ką paaiškinti, kadangi daug to meto realiųjų jau išnykę iš dabartinės apyvartos ir kalbos vartosenos. Didelį ir atsakingą darbą atliko atsiminimų atsakingieji redaktoriai, Karo istorijos skyriaus Vyriausiasis mokslo darbuotojas, ats. plk. lt. dr. Gintautas Sургailis bei mjr. Gintautas Jakštys. Kadangi generolas savo atsiminimus rašė jau Kolumbijoje ir dėl suprantamų aplinkybių neturėjo galimybės remtis jokia dokumentine medžiaga, dalis informacijos, ypač karininkų laipsniai, vietovių pavadinimai nebuvo tikslūs. Redaktorių užduotis buvo patikslinti informaciją bei pateikti kontekstą skaitytojui, kad būtų suprantama.

Jau nuo pirmųjų prisiminimų puslapių aišku, kad generolas buvo neeilinė asmenybė. Vincas Grigaliūnas-Glovackis gimė 1885 m. Jiezdno dvaro kumetyne, silpnos sveikatos, vaikystėje pasiklydęs, pri-

„Generolo atsiminimai“ redaktoriai knygos pristatyme Vilniaus knygų mugėje 2018 m.
I. Gataveckienės nuotr.

glaustas svetimų žmonių ir tik po kelių savaičių surastas mamos, netrukus pradėjo eiti į mokyklą ir po kelerių metų jau pats mokė turtingesnių ūkininkų vaikus. 1907 m. baigė Vilniaus karo mokyklą. Knygoje rasime daug nuotaikingų pasakojimų apie tuometinį kariūnų gyvenimą, jų mokslą ir nuotykius. Pabaigęs Karo mokyklą V. Grigaliūnas-Glovackis buvo išsiųstas į Turkestaną, o vėliau į Buharą. Tenyktis gyvenimas, be abejo, labai skyrėsi nuo įprasto Lietuvoje ar net Rusijoje, bet būdamas komunikabilus ir atviras pokyčiams, generolas rado kalbą tiek su vietiniais gyventojais (atsiminimuose net pateikiamas trumpas žodynėlis), tiek su Rusijos karininkais. 1918 m. grįžo į Lietuvą ir padėjo kurti Lietuvos kariuomenę, buvo Pirmojo pėstininkų pulko organizatorius ir vadas, Savanorių sąjungos organizatorius ir vadovas, kovojo nepriklausomybės kovose prieš bermontininkus.

Dėl aštresnių posakių ir aktyvaus savo nuomonės reiškimo, V. Grigaliūnas-Glovackis ne visada buvo mėgstamas savo viršininkų, kartą net nušalintas nuo Antrojo pėstininkų pulko vado pareigų po konflikto su Krašto apsaugos ministru Mykolu Velykiu. Kadangi buvo tiesus ir sąžiningas savo pavaldiniams, jų mėgstamas, vadas buvo grąžintas į pareigas, kai Antrojo pėstininkų pulko kariai surengė demonstraciją ir „išlaisvinimo žygį“ prie prezidentūros. Panaši situacija pasikartojo 1926 m., kai prasidėjus valstybės perversmui, perversmininkų buvo išvaduotas iš kalėjimo, į kurį buvo patekęs dėl straipsnių savo leidžiamame opoziciniame žurnale „Tautos valia“.

1936 m. gen. V. Grigaliūnas-Glovackis paliko karinę tarnybą ir užsiėmė advokato karjera, o 1944 m.

su šeima pasitraukė į Vokietiją, vėliau Belgiją, kol galiausiai atsidūrė Kolumbijoje, kur ir mirė 1964 m. Atsiminimai parašyti gyva šnekamąja kalba, nevengiant kartais ir stipresnių posakių, tačiau būtent dėl to, kad redaktoriai išsaugojo autentišką generolo kalbą, galima labai ryškiai išsivaizduoti jo asmenybės charizmatiškumą. Lygiai taip pat spalvingai aprašyti ir žmonės, kuriuos sutiko savo kelyje generolas Grigaliūnas-Glovackis, o tokių buvo nemažai, nes „ištarnavus tiek metų kariuomenėje, dalyvavus ją organizuojant, kovojus visose Nepriklausomybės kovose, išvažinėjus visą Lietuvą skersai ir išilgai, dirbus su įvairiomis vyriausybėmis, o kartais ir prieš vyriausybę, teko susidurti su įvairiais žmonėmis“. Pasak generolo, jis visą gyvenimą pasiklio-vė Aukščiausiojo valia, ir vos tik grįždavo į Vilnių, važiuodavo pasimelsti Aušros Vartų Marijai.

Knyga „Generolo atsiminimai“ vertinga tiek Lietuvos karybos ir Nepriklausomybės kovų istorijos mėgėjams bei tyrinėtojams, tiek generolo gimtojo Dzūkijos regiono kraštotyrininkams nes pateikiama daug neskelbtos amžininko informacijos apie garsius ir ne tokius garsius krašto žmones. Knyga patraukli ir lengva skaityti, nes atsiminimai pateikiami su humoru, lengva forma. Leidinys prieinamas Lietuvos bibliotekose, leidėjai norėjo, kad knygą perskaitytų kuo daugiau žmonių, taigi abu toms galima nemokamai parsisiųsti PDF formatu iš Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos interneto puslapio: http://www.lka.lt/lt/mokslinė-veikla/leidiniai/leidiniu-sisteminis-katalogas/humanitariniai-mokslai/istorija_283.html

Kristina Lapienytė – LTSC valdybos pirmininkė.

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Lankysis karališkosios šeimos atstovai

Vilnius (ELTA) – Spalio 10-ąją Lietuvoje su oficialiu vizitu minint valstybės atkūrimo 100-metį lankysis britų karališkosios šeimos atstovas, Wessexo grafas princas Edward ir jo sutuoktinė Wessexo grafienė Sophie. Su Jungtinės Karalystės karališkosios šeimos atstovais trečiadienį susitikusi prezidentė Dalia Grybauskaitė aptars dvišalius santykius, Lietuvos ir Jungtinės Karalystės bendradarbiavimą saugumo, ekonomikos, investicijų ir inovacijų skatinimo bei kultūros srityse.

Vizito metu Wessexo grafas kartu su prezidentė Valdovų rūmuose įteiks Edinburgo hercogo apdovanojimus asmeninio tobulėjimo per savanorystę, mokslo žinias, sportą ir meną siekiantiems Lietuvos jaunuoliams. Karališkoji pora taip pat lankysis Vilniaus universitete, atidarys parodą apie diplomatinį Lietuvos ir Jungtinės Karalystės ryšius tarpukariu, Antakalnio kapinėse pagerbs Laisvės gynėjų atminimą.

Cheminio ginklo ataką Salisburi patyrusi Jungtinė Karalystė, kaip ir Lietuva, labai gerai supranta Senajam žemynui Rusijos keliamą grėsmę ir ak-

Lietuvoje lankysis Wessexo grafas princas Edward ir Wessexo grafienė Sophie. ViToday.ca nuotr.

tyviai prisideda stiprindama Baltijos šalių gynybą. Jungtinė Karalystė prišiemė atsakomybę vadovauti NATO priešakinių pajėgų batalionui Estijoje. Lietuva kartu su Nyderlandais bei kitomis Baltijos ir Šiaurės šalimis prisijungė prie Jungtinės Karalystės iniciatyva kuriamų papildomų greitojo reagavimo pajėgų. Šios šalies ekspertai dalyvauja Kaune steigiamo regioninio kibernetinio centro veikloje.

Princas Edward yra daugelio socialinių ir kultūros projektų globėjas. Wessexo grafas globoja Birmingamo simfoninį orkestrą, kuriam šiuo metu diriguoja Mirga Gražinytė-Tyla.

Popiežius Pranciškus dėkoja Lietuvai

Vilnius (Prezidentūros inf.) – Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė gavo Popiežiaus Pranciškaus padėkos laišką už šiltą ir nuosirdų priėmimą per jo valstybinį vizitą Lietuvoje.

Savo laiške Popiežius išreiškė dėkingumą už prezidentės parodytą rūpestį ir palaikymą visų renginių mūsų šalyje metu bei džiaugiasi galėjęs susitikti su tiek daug Lietuvos žmonių,

pilietinės visuomenės ir bendruomenių atstovų.

Šventasis Tėvas taip pat pabrėžė, jog jam labiausiai įsiminė apsilankymas Okupacijų ir laisvės kovų muziejuje, ir toliau meldžiasi, kad laisvė, taika ir teisingumas visados išliktų pagrindiniais mūsų tautos ateities ramsčiais.

Popiežius Pranciškus palaimino visus Lietuvos žmones visagalio Dievo vardu.

Premjeras vyksta vizito į Japoniją

Vilnius (Vyriausybės inf.) – Ministras pirmininko Sauliaus Skvernelio vadovaujama delegacija spalio 9–12 dienomis Japonijos premjero Shinzo Abe kvietimu su atsakomuoju vizitu lankosi Japonijoje.

Premjeras susitiks su Japonijos premjeru S. Abe ir aptars dvišalius santykius. Numatytas susitikimas su užsienio reikalų ministru, tikimasi pabaigti susitarimą dėl darbo atostogaujant programos jaunimui su Japonija,

Švenčiamos Šv. Kazimiero gimimo metinės

Vilnius (Mano vyriausybė) – Spalio 3 dieną sukako 560 metų nuo Lietuvos ir Lenkijos karalaičio, tapusio Katalikų bažnyčios šventuoju ir Lietuvos globėju, šv. Kazimiero gimimo. Bažnytinio paveldo muziejus šia proga spalio 3–15 dienomis didelių ir mažų lauks nemokamose paskaitose, ekskursijose, parodose.

Šv. Kazimieras, antras Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Kazimiero Jogailaičio ir Elžbie-

tos Habsburgaitės sūnus, gimė Krokuvoje. Jis buvo auklėjamas kaip būsimasis Lietuvos ir Lenkijos valstybės karalius ir pasižymėjo puikaus valdovo bruožais – išmintimi, teisingumu, drąsa, tačiau taip pat pamaldumu, prabangos vengimu, rūpinimusi vargšais. Mirė susirgęs džiova, vos 25-erių metų amžiaus.

Netrukus karalaitis pradėtas vadinti šventuoju, tikintieji ėmė pasakoti apie jo užtarimu įvykčius stebuklus.

Senatas pritarė B. Kavanaugh paskyrimui

Washingtonas (BNS) – JAV Senatas maža balsų persvara pritarė prieštarai vertinamo konservatyvių pažiūrų teisėjo Brett Kavanaugh paskyrimui į Aukščiausiąjį Teismą.

Latvijos rinkimus laimėjo prorusiška partija

Ryga (BNS) – Latvijos visuotinius rinkimus laimėjo prokremliška socialdemokratinė partija „Santarvė“, aplenkusi populistus „Kam priklauso valstybė?“ (KPV LV) ir Naująją konservatorių partiją.

Daugiausiai balsų – 19,91 proc. – surinko „Santarvė“, KPV LV gavo 14,06 proc. balsų, o Naująją konservatorių partiją palaikė 13,6 proc. rinkėjų.

Prorusiška „Santarvės“ partija rinkimuose į Latvijos parlamentą surinko daugiausiai balsų, aplenkdamą populistus, su kuriais gali sudaryti koaliciją. Šeštadienį, spalio 6 dieną, įvykčius rinkimus sutepė į šalyje populiariausią socialinį tinklą įsilaužę programišiai, kurie paskelbė prorusišką žinutę.

„Jokia stabili ir perspektyvi koalicija neįmanoma be ‘Santarvės’ partijos. Priešingu atveju kalbėtume apie ksenofobų ir gėjų teisių rėmėjų koaliciją, kurios vyriausybė nesubyrėjusi

Prezidento Donald Trump pasiūlytą kandidatą, kurio paskyrimo procesą aptemdė kaltinimai lytine prievarta, senatoriai patvirtino 50 balsų prieš 48.

išsilaikytų dvi ar tris savaites”, – sakė „Santarvės” pirmininkas ir Rygos meras Nils Ušakovs.

Tarp Latvijos etninių rusų mažumos, sudarančios apie ketvirtadalį visų gyventojų, populiarį „Santarvė” anksčiau yra bendradarbiavusi su Rusijos prezidento Vladimiro Putino partija „Vieninga Rusija” ir per pastaruosius trejus rinkimus skynė pergalės. Tačiau partija niekada neformavo vyriausybės, nes jai nepavykdavo surasti partnerių koalicijai. Bet dar prieš šeštadienio balsavimą populistai prakalbo apie galimą susitarimą su „Santarve”.

Proeuropietiškas ir už narystę NATO pasisakantis liberalų aljansas „Plėtra / Už!”, surinkęs 12,04 proc. liko ketvirtas, o Nacionalinis susivienijimas – penktas su 11,03 proc. balsų.

Dabartinis parlamentas dirbs iki lapkričio mėnesio, kol rinkimus laimėjusios politinės jėgos derės dėl naujos koalicijos.

Atliks išsamų tyrimą dėl JAV kardinolo

Vatikanas (BNS) – Popiežius Pranciškus nurodė atlikti išsamų Vatikanų archyvų tyrimą, kaip žinomas amerikiečių kardinolas kopė bažnytinės karjeros laiptais, nepaisant kaltinimų, jog jis seksualiai išnaudojo seminaristus ir jaunus kunigus.

Vatikanas paskelbė pareiškimą, kad supranta, jog tyrimas gali pateikti įrodymų apie buvusius „pasirinkimus, kurie nedera su šių laikų požiū-

riu į šiuos klausimus”.

Kardinolas T. McCarrik liepos mėnesį buvo priverstas atsistatydinti.

Rugpjūčio mėnesį Bažnyčią taip pat sukrėtė JAV ataskaita apie vaikų lytinį išnaudojimą, kurioje daugiau kaip 300 kunigų kaltinami daugiau kaip tūkstančio vaikų išnaudojimu Pensilvanijos valstijoje per septynis dešimtmečius.

Parduotas Banksy kūrinys savaime susinaikino

Londonas (BNS, LRT.lt) – Vienas garsaus grafitininko Banksy paveikslas susinaikino praėjus kelioms akimirkoms po to, kai jis spalio 5 dieną buvo parduotas „Sotheby’s” aukcione už 1,04 mln. svarų (1,4 mln. JAV dolerių).

Atrodo, kad ši pokštą gudriai surežisavo pats slapusis gatvės meno kūrėjas.

Aerolinių dažais ant drobės nupieštas paveikslas „Mergaitė su balionu” („Girl With Balloon”) buvo parduotas už rekordinę kainą, kada nors sumokėtą už Banksy kūrinį. Tuomet pasigirdo sirena, paveikslas nuslinko į jo rėmuose įtaisytą popieriaus smulkintuvą, o iš jo apačios išlindo sukarpytos juostelės.

Susinaikinimo momentas buvo parodytas Banksy oficialioje „Instagram” paskyroje su prieraišu „Nyksta, nyksta – nebėr...”

Šį pardavimą organizavusių aukcionų namų šiuolaikinio Europos meno kuratorius Alex Branczik sakė: „Atrodo, mus ką tik ‘išbanksino’.”

Tiesa, dabar yra spėjama, kad šis kūrinys bus vertas dar daugiau, kadangi tai išskirtinis įvykis meno pasaulyje.

Banksy, niekada neatskleidęs savo tikrosios tapatybės, gatvės menininko karjerą pradėjo nuo grafičių piešimo ant pastatų Anglijos mieste Bristolėje. Ilgainiui jis tapo vienu žinomiausių pasaulyje meno kūrėjų.

Vos parduotas Banksy kūrinys susinaikino. The Verge nuotr.

Kaina, kurią neįvardijamas pirkėjas sutiko mokėti už paveikslą, yra didžiausia aukcione sumokėta už Banksy darbą.

„Išgirdome signalizaciją, – pasakoja Morgan Long, Londono konsultacijų bendrovės ‘Fine Art Group’ investicijų vadovė, sėdėjusi priekinėje eilėje aukciono salėje. – Visi atsisuko ir paveikslas išlindo pro rėmelį.”

Pasak M. Long, netrukus apsauga iš salės išvedė žmogų, kuris, panašu, turėjo nuotolinio valdymo įrenginį.

„Būsiu atviras, mes nesame praeityje patyrę tokios situacijos, kai paveikslas, pasiekęs menininkui rekordą, yra sunaikinamas”, – vėliau surengtoje spaudos konferencijoje kalbėjo Alexas Branczikas, „Sotheby’s” šiuolaikinio meno vadovas Europoje,

Pasak rengėjų, pirkėjas aukcione dalyvavo telefonu. Šiuo metu su privačiu kolekcininku, „aptariamais tolesni žingsniai”.

Čikagos Auditorium Theatre – lietuvių ir Lietuvos susitikimas

Spektaklio pabaigoje į sceną išėjo miuziklo režisierė Anželika Cholina (k.) ir pagrindinė renginio organizatorė Austėja Sruoga. J. Kuprio nuotr.

Atkelta iš 1 psl.

Scenoje kartu su profesionaliais aktoriais, solistais, šokėjais iš Lietuvos pasirodė ir Dariaus Polikaičio vadovaujamo Lietuvių meno ansamblio „Dainava“ choristai. Miuzikle jie ne tik dainavo, bet netikėtai turėjo tapti ir masinėse scenose dalyvaujančiais akto-riais.

„Lietuvos nepriklausomybės 100-mečio proga norėjosi surasti tokį kūrinį, kuris sukvieštų ir suvienytų Čika- goje ir Amerikoje gyvenančius įvairių kartų lietuvius. Pasirinkome didingą ir Lietuvoje daug gerų įvertinimų sulau- kusį Anželikos Cholinos režisuotą miu- ziklą ‘Žygimanto Augusto ir Barboros Radvilaitės legenda’ (kompozitorius – Kipras Mašanauskas, libretas – Romo Lileikio, scenografija Marijaus Ja- covskio, o kostiumų autorius – Juozas Statkevičius – red. past.). Man atrodo, kad šį sumanymą pavyko įgyvendinti”, – sakė renginio organizatorė, JAV LB Krašto valdybos Kultūros tarybos pir- mininkė Austėja Sruoga.

Prieš dvejus metus pradėtas reng- ti projektas – didžiulės apimties miu- ziklo ir jo atlikėjų bei dekoracijų at- gabenimas į Lietuvą pagaliau įgyven- dintas. Jis jau dabar vadinamas vienu iš brangiausių projektų – tam, kad vieną kartą būtų parodytas šis muzi- kinis spektaklis, prireikė daugiau nei 300 tūkstančių dolerių.

Renginio organizatoriams reikėjo pasirūpinti daugybe dalykų: iš Lietu- vos laivais buvo gabenamos dekoraci- jos, aparatūra, kostiumai. Tačiau ne- daug trūko, kad šis kroviny pavėluo- tų. Mat dėl Amerikos pakrantėje siau- tusio uragano rekvizitą gabenęs laivas kuriam laikui buvo sustabdytas van- denyne. Taip pat buvo iškilusi ir dar viena grėsmė. Dėl Suomijos kompani- jos atšaukto lėktuvo skrydžio pusė spektaklio dalyvių laiku būtų nepasie- kę Čikagos. Šią problemą spręsti padėjo LR generalinis konsulas Čikagoje. Prieš pat kelionę paaiškėjo, kad dėl sveikatos problemų į Čikagą negalės at- vykti ir spektaklyje nedalyvaus Kostas Smoriginas. Jį pakeitė solistas Virgi- nijus Pupšys.

„Kai prieš spektaklį pamačiau ke- turis sunkvežimius su spektaklio apa- ratūra, tuomet supratau, kokio masto projektą užsimojome įgyvendinti”, – juokėsi Austėja Sruoga. Ji pasidžiaugė, kad atsirado dosnių rėmėjų ir entu- ziatingų talkininkų, kurie labai pri- sidėjo, kad miuziklas „Žygimanto Au- gusto ir Barboros Radvilaitės legenda” būtų parodytas Auditorium Theatre scenoje.

„Drauge” dar žadame parašyti apie tai, kokie buvo žiūrovų įspūdžiai, mintys ir nuomonės apie šį Auditorium Theatre įvy- kusį lietuvišką renginį.

Scena iš miuziklo – centre pono Tvardovskio vaidmens atlikėjas Virginijus Pupšys su juok- dariais Domyku Vaitiekūnu (k.) ir Rafailu Karpju. Sandra Ščedrinės nuotr.

CHIRURGAI

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarti galima angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos susitarus

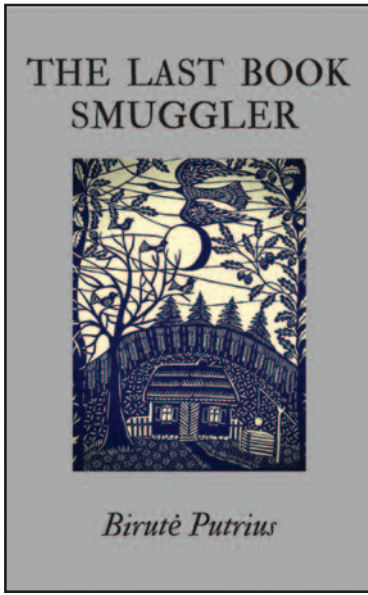
Birutė Putrius „The Last Book Smuggler”

Naujausias rašytojos Birutė Putrius romanas „**The Last Book Smuggler**” (Paskutinis knygnešys) aprašo spaudos draudimo laikotarpį Lietuvoje, kada knygnešiai slapta ga- bendavo į Lietuvą rusų caro uždraus- tą lietuvišką spaudą. Romanas para- šytas anglų kalba. Pagrindiniai veikė- jai: senas knygnešys Viktoras, jo vai- kaitė Ada ir Adą įsimylėjęs jaunuolis Jonas. Knygnešystė persipina su meilės ir išdavystės intriga. Rašytoja vaizdingai aprašo lietuvių pasiprieši- nimą spaudos draudimui ir kartu į siu- žetą įpina magiškojo realizmo žanro elementų.

Birutė Putrius, Čikagoje užaugu- si, o dabar Kalifornijoje gyvenanti lietuvė rašytoja, gerai išstudijavo šį įdomų Lietuvos istorijos laikotarpį. Jos senelis Mykolas Putrius buvo knygnešys, o iš savo tėvelio rašytoja girdėjo daug pasakojimų apie tuos laikus. Šie pasakojimai pažadino rašytojos vaizduotę.

Pirmoji rašytojos knyga „Lost Birds” (Paklydę paukščiai) sulaukė tei- giamų įvertinimų. Naujasis romanas yra pirmasis iš planuojamos tri- logijos. Antroji trilogijos dalis – romanas „Winter Flowers” (Žiemos gė- lės) – jau yra parašytas ir turėtų greit pasirodyti.

Romaną „**The Last Book Smuggler**” galite įsigyti „Drau- go” knygynėlyje. Kaina – 20 dol. (Illinois valstijos pridė- tinės vertės mokestis – 9,25 proc., persiuntimas paštu – 5 dol.) Teiraukitės tel. 773-585-9500.

„Draugo” prenumeratoriai gali skaityti „Draugą” internete be jokio papildomo mokesčio.

Pageidaujantys turėtų parašyti apie tai administracijai:

administracija@draugas.org
ir gauti „log in” bei slaptažodį.

Skaitykite „Draugą” greičiau!

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Spalio 18–21 d. New Yorke pirmą kartą** vyks Baltijos šalių kino festivalis – The Other Cinema of Northern Europe. Su festivalio programa susipažinsite ir bilietus įsigysite tinklalapyje: <https://www.balticfilmfestival.com/>. Jei norėtumėte prisidėti prie sėkmingo festivalio įgyvendinimo – tapti savanoriu, rėmėju ar kt. – labai lauktuose Jūsų pasiūlymų el. paštu ny@mfa.lt.

■ **Spalio 20 d., šeštadienį, 6 val. v. Pasaulio** lietuvių centre Lemonte (14911 127th St., Lemont, IL 60439) – Oktoberfest šventė. Informacija apie renginį tel. 630-257-8787.

■ **Spalio 21 d., sekmadienį, 1 val. p. p. Švč. Mergelės Marijos Gimimo** bažnyčioje (6812 S. Washtenaw Ave., Chicago, IL 60629) – jaunųjų atlikėjų koncertas „Po Angelo sparnu“. Dalyvaus smuikininkė Barbora Vali-

kevičiūtė ir pianistas Leon Livshin. Informacija tel. 773-776-4600.

■ **Spalio 27 d., šeštadienį, 6 val. v. Pasaulio** lietuvių centre, R. Riškus salėje – madų paroda „Nuo Baltijos krašto“. Programa, vakarienė, loterija. Bilietus užsisakyti tel. 708-252-0551 (Rita) arba tel. 708-557-3343 (Lina).

■ **95-tasis Čikagos lietuvių moterų klubo** pokylis vyks lapkričio 4 d., sekmadienį, 1 val. p. p. Palos Country Club, 13100 Southwest Highway, Orland Park, IL. Kaina asmeniui – 50 dol. Pokylio metu bus įteikta stipendija lietuvių kilmės, Illinojuje gyvenančiai universiteto studentei. Daugiau informacijos ir vietų užsakymas tel. 708-788-2781

www.draugas.org

Dėmesio! Dėmesio!

Iškilmingas „Draugo“ pokylis vyks spalio 14 d., sekmadienį, 1 val. p. p. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje salėje. Meninę programą atliks folklorinis ansamblis „Žaisa“, renginį ves Vilma Kava, knygos „Aš tau sakau“ autorė.

Jūsų laukia pilna netikėtumų ir malonaus bendravimo popietė!

Užsisakykite bilietus „Draugo“ administracijoje

darbo valandomis – 4545 W. 63rd Str., tel. 773-585-9500.

Taip pat primename, kad laikas atsiųsti loterijos bilietų šakneles. Laimingų bilietų traukimas – renginio metu.

Dalyvaukite ir paremkite vis jaunėjančią „Draugą“!

Čikagos maratoną sėkmingai įveikė visi 32 lietuviai!

Atkelta iš 1 psl.

Greičiausi 26 mylių (42 kilometrų) ilgio maratono traseje buvo svečiai iš Lietuvos: Gintaras Drebuly (2 val. 51 min.) nugalėjo vyrų grupėje, o Jolita Kurtinaitienė (3 val. 10 min.) – moterų.

Šiais metais dalyvauti Čikagos maratone iš Lietuvos atvyko net 8 bėgikai. Vienas lietuvis atkeliavo iš Danijos. Aktyviai maratone dalyvavo Čikagos lietuvių bėgimo klubo komanda. Tiesa, ne visi lietuviai, norintys dalyvauti šiame

prestižiniame maratone, galėjo stoti prie starto linijos. Norintieji įsiliesti į tūkstantines Čikagos maratono bėgikų gretas, turėjo dalyvauti atrankos loterijoje.

Tarp visų 45 tūkst. bėgimo dalyvių pirmieji finišo liniją pasiekė britas – Mo Farah (2 val. 05 min.) ir Kenijos bėgikė Brigid Kosgeirah (2 val. 18 min.).

Daugiau apie „Bank of America 2018“ Čikagos maratoną skaitykite šio šeštadienio „Draugo“ sporto puslapyje.

„Draugo“ inf.

Dalyvių „Facebook“ nuotraukose – bėgikai ir sirgaliai

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPOS SĄJUNGĄ

+ Ukraina, Baltarusija, Moldova, Rusija

Greičiausi pristatymo terminai

Kiekviena dėžė nemokamai apdrausta \$100

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Sekite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rita
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Biomed
360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Romanian American Network
6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714
Tel: 847-897-6710

Granitex
704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126
Tel: 630-888-1838

Harvest Fresh
(Vil. Booth) 100 E. Rand Rd. Arlington Hgts, IL 60004
Tel: 224-625-0331

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užieiga
6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalyra
338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W. Chicago Ave, Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Ina Stankeviciene
Adresas: 2711 W. 71st Street Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-5999